

dicimus quia quod uix aliquis princeps bonum inuenit dolem. Monachi
uero deo miserante. licet docti. et milites. et non pauci pauperes per diuersa
loca quae deum timeant reperiunt. Princeps autem deum timentes
et amantes. uix in toto mundo occidentis aliqui inueniunt.

Omittimus iam de de hac re et scribere. quia confido de mea
di caritas christi quae inter solet habitare me uindican-
do cor tuum trans fodiet. et quantum mihi dolor esse debeat
de bono principe ablato manifestus ostendet. Quod si nullo peior ei
successit in regimine. possum habere consolationem. Praeterea monem
firmitatem tuam ut in talibus cautius te habeas. omnibusque uirtu-
tibus dilectionem dei et proximi proponas. Haec etiam te compellit
ut manum orationis nobis porrigas. omnesque fratres et creditos ad hoc
puocare studeas. ut merearis de uirtute in uirtute profi-
cere. et ad perfectionem summe caritatis peruenire. Data Rome
iii. Nonas. Ian. Ind. 11.

ANNO ab incarnatione sempiterni principii Millesimo lxxviii.
Mense febr. Ind. 11. Pontificatus uero domini GREGORII
unius pontificis. vii. Anno. vi. Ad honorem dei et edificati-
onem sancte ecclesie. salutem quam tam corporum quam animarum. excepto
sed apostolice conueniunt finitimi et diuersarum per uincula Archiepiscopi.
episcopi. religiosorumque persone ut eam synodum celebrarent. Omnibus igitur
merita saluatoris egregia. habitus est sermo de corpore et
sanguine domini nostri ihesu christi. multis haec. nonnullis illa prius sen-
tentiis. Maxima si quidem pars panis et uinum per sacre orationis
uerba et sacerdotis consecrationem spiritu sancto inuisibiliter operante
conuerteret substantialiter in corpus domini cum de uirgine natum quod et mirum
pependit et in sanguinem quod de eius latere militis effusus est lan-
cea assererat. atque nationibus tam grecis quam latinis modo omnibus
defendebat. quod uero ceterate nimia et longa perculsi. figuram

auaritia
orthodoxorum
et hereticorum
et hereticorum
et hereticorum

Abb. 4: Registerauszug zur Fastensynode vom 11. 2. 1079 (Archivio Segreto Vaticano, Reg. Vat. 2, fol. 161r, Reg. 17a).

U.-R. Blumenthal, Gregor VII.

sp
Dictatus papae.

- i **Q**uod Romana ecclesia a solo domino sit fundata.
- ii **Q**uod solus Romanus pontifex iure dicat uniuersaliter.
- iii **Q**uod ille solus possit deponere episcopos. ul. reuocare.
- iiii **Q**uod legatus eius omnibus episcopis possit in eodem cum inferioris gradus.
et aduersus eos sententiam depositionis possit dare.
- v **Q**uod absentes papa possit deponere.
- vi **Q**uod cum excommunicatus ab illo in qua nec in eadem domo debet manere.
- vii **Q**uod illi soli licet temporis necessitate novas leges condere.
nouas plebes congregare. decanica abbatiā facere. et contra.
diuitem episcopum diuidere. et inopes unire.
- viii **Q**uod solus possit in imperialibus insignibus.
- ix **Q**uod solus pape pedes omnes principes de osculentur.
- x **Q**uod illius solus nomen in ecclesiis recitetur.
- xi **Q**uod hoc unicum nomen in mundo.
- xii **Q**uod illi liceat imperatores deponere.
- xiii **Q**uod illi liceat de sede ad sedem necessitate cogente episcopos transmutare.
- xiiii **Q**uod de omni ecclesia quocumque uoluerit deiciat ualeat ordinare.
- xv **Q**uod ab illo ordinatus alij ecclesie preest. sed non militare. et quod
ab aliquo episcopo non debet superiorem gradum accipere.
- xvi **Q**uod nulla synodus absque precepto eius debet generalis uocari.
- xvii **Q**uod nullus capitulum. nullusque liber canonicus habeat absque illius
auctoritate.
- xviii **Q**uod sententia nullius a nullo debeat retractari. et ipse omnium
solus retractare possit.
- xix **Q**uod in eum ipse iudicare debeat.
- xx **Q**uod nullus audeat condemnare apostolicam sedem appellante.
- xxi **Q**uod maiores cause eius cumque ecclesie ad eam referri debeant.
- xxii **Q**uod Romana ecclesia nunquam errauit. nec in perpetuum scriptura
testante errabit.
- xxiii **Q**uod Romanus pontifex si canonice fuerit ordinatus meritis bipetiti in
dubitante officio sancti. testante sancto Ennodio papensi episcopo et mul
tis sanctis patribus. fauentibus. sic indecens beatus symachus preestant.

Abb. 5: Dictatus Papae (Archivio Segreto Vaticano, Reg. Vat. 2, fol. 80v, Reg. 2.55a).